

دستورالعمل کامل شرایط و نحوه جمع آوری نمونه اسپرم (Semen Analysis)

آزمایش مایع منی برای بررسی قدرت باروری مردان، تعداد اسپرم، تحرک، شکل اسپرم و وضعیت مایع منی انجام می‌شود. دقت این آزمایش تا حد زیادی به رعایت شرایط قبل از نمونه‌گیری و روش صحیح جمع آوری نمونه بستگی دارد.

۱. هدف آزمایش

بررسی موارد زیر:

- تعداد اسپرم (Sperm Count)
- تحرک اسپرم (Motility)
- شکل اسپرم (Morphology)
- حجم مایع منی
- pH و ویسکوزیته
- وجود سلول‌های التهابی یا عفونت
- ارزیابی ناباروری مردان
- بررسی نتیجه وازکتومی

۲. شرایط قبل از نمونه‌گیری

مدت پرهیز جنسی

بیمار باید قبل از آزمایش ۲ تا ۷ روز از انزال خودداری کند.

بهترین زمان:

۳ تا ۵ روز پرهیز جنسی

پرهیز کمتر یا بیشتر ممکن است باعث تغییر در نتایج شود.

مصرف دارو

برخی داروها ممکن است بر کیفیت اسپرم اثر بگذارند. در صورت مصرف این داروها باید به آزمایشگاه اطلاع داده شود:

- آنتی بیوتیک‌ها
- داروهای هورمونی
- تستوسترون
- شیمی درمانی
- داروهای ضدافسردگی

بیماری و تب

اگر فرد در ۲ تا ۳ هفته گذشته تب بالا یا بیماری شدید داشته باشد، بهتر است آزمایش به تعویق بیفتد زیرا تب می‌تواند تولید اسپرم را کاهش دهد.

پرهیز از عوامل مؤثر بر اسپرم

حداقل ۲۴ تا ۴۸ ساعت قبل از آزمایش از موارد زیر پرهیز شود:

- مصرف الکل
- مصرف مواد مخدر
- سیگار زیاد

- سونا و حمام داغ
 - ورزش بسیار شدید
-

۳. روش صحیح جمع آوری نمونه

بهترین روش جمع آوری نمونه استمنا (Masturbation) است.

مراحل جمع آوری:

۱. ابتدا دست‌ها و ناحیه تناسلی با آب و صابون شسته شود.
 ۲. ظرف استریل مخصوص آزمایشگاه آماده باشد.
 ۳. نمونه از طریق استمنا جمع آوری شود.
 ۴. تمام مایع منی باید داخل ظرف ریخته شود.
 ۵. درب ظرف بلافاصله بسته شود.
-

۴. نکات بسیار مهم در جمع آوری نمونه

- نمونه نباید با آب، صابون یا ادرار تماس داشته باشد.
 - از کاندوم معمولی برای جمع آوری نمونه استفاده نشود زیرا مواد شیمیایی آن اسپرم را از بین می‌برد.
 - در صورت استفاده از کاندوم مخصوص آزمایشگاهی، باید نوع آن مورد تأیید آزمایشگاه باشد.
 - اگر قسمتی از نمونه خارج از ظرف ریخته شد حتماً به آزمایشگاه اطلاع داده شود، زیرا اولین قسمت انزال بیشترین تعداد اسپرم را دارد.
-

۵. محل جمع آوری نمونه

نمونه می‌تواند در دو محل جمع‌آوری شود:

در آزمایشگاه

بهترین روش است زیرا نمونه سریع بررسی می‌شود.

در منزل

در صورت جمع‌آوری در منزل باید شرایط زیر رعایت شود:

- نمونه در ظرف استریل آزمایشگاه جمع‌آوری شود.
- ظرف در دمای نزدیک به دمای بدن (حدود ۳۷ درجه) نگهداری شود.
- نمونه حداکثر تا ۳۰ تا ۶۰ دقیقه به آزمایشگاه برسد.

۶. ثبت اطلاعات مهم هنگام تحویل نمونه

اطلاعات زیر باید ثبت شود:

- مدت زمان پرهیز جنسی
- زمان دقیق انزال
- کامل بودن نمونه
- مصرف دارو
- بیماری اخیر

۷. مقدار طبیعی مایع منی (بر اساس معیارهای WHO)

مقادیر طبیعی تقریبی:

- حجم مایع منی: حداقل ۱.۵ میلی‌لیتر

- تعداد اسپرم: حداقل ۱۵ میلیون در هر میلی لیتر
 - تحرک کل: حداقل ۴۰٪
 - تحرک پیشرونده: حداقل ۳۲٪
 - شکل طبیعی: حداقل ۴٪
-

۸. مواردی که ممکن است نتیجه آزمایش را تغییر دهند

- پرهیز جنسی کوتاه یا طولانی
 - تب و بیماری اخیر
 - مصرف الکل یا مواد مخدر
 - استرس شدید
 - استفاده از روان کننده ها
 - تماس نمونه با مواد شوینده
 - تأخیر در انتقال نمونه به آزمایشگاه
-

۹. توصیه مهم آزمایشگاهی

به دلیل نوسان طبیعی در تولید اسپرم، برای تشخیص دقیق ناباروری معمولاً:
۲ تا ۳ آزمایش با فاصله ۲ تا ۳ هفته انجام می شود.

✓ خلاصه مهم برای بیمار

- ۳ تا ۵ روز قبل از آزمایش نزدیکی یا انزال نداشته باشید.

- نمونه فقط از طریق استمنا جمع‌آوری شود.
- تمام مایع منی داخل ظرف استریل ریخته شود.
- نمونه ظرف کمتر از یک ساعت به آزمایشگاه تحویل داده شود.
- از تماس نمونه با آب، صابون یا کاندوم جلوگیری شود.